

DECLARATȚIA UNIVERSALĂ TI-NDREPTURLI-A OMLUI

ZBOR NĂINTI

Ti-atsea c  pric nushtearea-a n muziljei nativ  shi-ndrepturli egali shi nealienabili-a tut lor membrilji-a taif ljei a omlui easti fimelju-a ti-bertatiljei, a-ndriptatiuljei shi-a irinjiljei din lumi,

Ti-atsea c  nitinjisearea shi atimusearea-a-andrepturlor a omlui dutsea la comport ri barbari cari u prusvulisea sinidisea-a uminitatiljei, sh-ti-atsea c  adrariljei lumi tu cari iats li umineshts  va s-h rseasc  di libertatea di zbor shi pisti shi va s-hib  liberi di firca shi urfanjea easti proclamat  ti nai ma analtul ideal a cafi unlui om,

Ti-atsea c  important easti c -ndrepturli-a omlui s-hib  afiriti cu sistemlu juridic c  s-nu hib  omlu pimtu pi-atsea ta s-mut  contra-a tiraniiljei shi tirinsearea,

Ti-atsea c  important easti c  s -lji si da indati developarea-a relatsiilor di uspits lji anamisa di miletsli,

Ti-atsea c  miletsli-a Natsiunilor Uniti cu Harta nica n  oar  u confirm  pistusinea-a lor la-ndrepturli fundamentali-a omlui, la n muzea shi valoarea-a personalitatiljei umineasc  shi egalitatea-a b rbatlui shi-a muljeariljei shi ti-atsea c  apuf sir  c  s -lji indati-a developariljei sotsial  shi s-li amelioreadz  conditsiili ti ban  tu ma marea libertati,

Ti-atsea c  statili membri u loar  obligatsia tu colaborari cu Natsiunili Uniti s-u asigur  tinjisearea ghenereal  shi aplicarea-a-ndrepturlor a omlu shi libert tsli fundamentali,

Ti-atsea c  ac chisearea ghenereal -a lushtor  ndrepturi shi libert ts easti di nai ma marea importants  ti-ntreaga realizari-a lishtei obligatsii,

Adunarea ghenereal 

Uproclameadz  aest  Declaratsii Universal  ti-ndrepturli-a omlui ca un standard comun cari lipseashti s-lu-agiung  tuti miletsli shi tuti natsiili cu tsi cafi un  individ  shi cafi un organ a sotsietatiljei, cara va u-aib  dipriun   n videari aest  Declaratsii, va shi-u aib  tendinta c  prin  nvitsarea shi educatsia s-aduc  la tinjisearea-a lushtor  ndrepturi shi libert ts shi cu metrili progresivi natsionali shi internatsionali s-hib  asigurat  pric nushtearea shi tinjisearea-a lor ghenereal  sh-di dealihealui cum anamisa di miletsli-a singurilor stati membri, ash  shi anamisa di miletsli-a tsilor teritorii cari suntu sum administrarea-a lor.

Articulul 1

Tuti iats li umineshts  s-fac liberi shi egali la n muzea shi-ndrepturli. Eali suntu h rziti cu fichiri shi sinidisi shi lipseashti un cu alantu sh-si poart  tu duhlu-a fr ts ljiljei.

Articulul 2

Tuti-ndrepturli shi libert tsli dit aest  Declaratsii  lji pricad a cafi unlui insu independent di rasa, b eaua-a chealiljei, sexul, limba, pista, minduearea politic  ic  alt , orighina natsional  shi sotsial , starea di aveari, fatsirea ic  cari tsi s-hib  alti conditsii.

[Missing 2nd paragraph]

Articulul 3

Cafi un ari-ndreptul ti ban , libertati shi sigurantsa-a personalitatiljei.

Articulul 4

Can  nu poati s-hib  ts nut tu scl vilji ic  supuniri: scl viljea shi comertslu cu sclavi s-az pt seashti tu tuti formili.

Articulul 5

Can  nu lipseashti s-hib  loat la pidipseari ic  la comportari ninjil oas , niumineasc  shi-arshionas  ic  la ghizai.

Articulul 6

Cafi un ari-ndreptu pisti tut s-hib  pric n scut ca un subiectu juridic.

Articulul 7

Tuts suntu egalji dininti-a nomlui shi au  ndreptu, f r  can  soi di discriminari, la egala apurari-a nomlui.

Articulul 8

Cafi un ari-ndreptu c  tribunalili natsionali efectiv s-lu-apur  di fr ndzearea-a-ndrepturlor fundamentali cari lj-suntu pric n scuti cu constitutsia shi nomurli.

Articulul 9

Can  nu poati dup  vrearea-a v rnului s-hib   ncljis, dets nut, niti avinat.

Articulul 10

Cafi un ari-ndreptul egal didip la giudicarea-ndreapt  shi public  dininti-a tribunalui independent shi obiectiv cari va s-detsid  ti-ndrepturli-a lui shi obligatsiili sh-ti orighina-a cafi unlui act criminal tsi-lji si aruc -a lui.

Articulul 11

Cafi un acuzat ti act criminal ari-ndreptur s-hib  lugurist c  nu-i c bati p n  tsi pi bazaa nomlui, c batea nu s-confirm  la un protses public la cari lj-suntu asigurati tuti garantsii lipsiti ti apurarea-a lui.

Can  nu poati s-hib  giudicat ti acti ic  omisiunji cari nu fac act criminal dup -ndreptul natsional ic  internatsional tu chirolu c ndu suntu facti. Tut ash  nu poati s-hib  curmat  ma greau  ghizai di atsea cari putea s-hib  aplicat  tu chirolu c ndu-i faptu actlu criminal.

Articulul 12

Can  nu poati s-hib  dup  vrearea-a altului loat la minteari tu bana-lji particular , taifa, casa ic  correspondentsia nitsi la agudeari pi tinjia shi n muzea. Cafi un ari-ndreptu la apurari di nomlu contra-a ahtariljei minteari ic  agudeari.

Articulul 13

Cafi un ari-ndreptul la libertati di minari shi alidzeari-a loalui ti mincheani tu sinurli-a unlui stat.

Cafi un ari-ndreptul s-fug  dit cari tsi s-hib  stat, inclusiv shi-a lui, shi sh-si toarn  tu statlu-a lui.

Articulul 14

Cafi un di avinatslji ari-ndreptul s-caft  shi sh-si h rseasc  di azil tu altili stati.

La-ndreptul aestu can  nu poati s-apelead  tu cazlu c ndu avinarea easti bazat  pi un act criminal di natur  nipolitic  ic  protsedur  contra-a scopurlor shi printsipiilor a Natsiunilor Uniti.

Articulul 15

Cafi un ari-ndreptul la unâ tsitâtsenii.

Canâ nu poati după vrearea-a altului s-hibâ alâsat fârâ tsitâtsenii nitsi fâra di-ndreptul câ s-u alâxească tsitâtsenia.

Articulul 16

Bârbatslji majori shi muljeri fârâ canâ soi di limitâri di punctul di rasa, tsitâtsenia icâ pisti, au ândreptul s-intrâ tu cârunâ shi s-facâ taifâ. Elji suntu egalji la intrarea tu cârunâ, tut chirolu până dutsi câruna shi la aspârdzearea-a ljei.

Câruna poati s-facâ cu libera shi completa câilâchi-a inshilor cari intrâ tu cârunâ.

Taifa easti nucleulu natural shi fundamental a sotsietatiljei shi ari-ndreptul la afireari di partea-a sotsietatiljei shi-a statlui.

Articulul 17

Cafi un ari-ndreptu s-aibâ aveari, singur, ma sh-deadun cu altsâ.

Canâ nu poati după vrearea-a altului s-hibâ alâsat fârâ di aveari.

Articulul 18

Cafi un ari-ndreptul la libertatea-a mindueariljei, a sinidisiljei shi-a pistiljei; ândreptul aestu u includi shi alâxearea-a pistiljei shi-a câidiiljei shi libertatea câ omlu singur icâ-n comunitati cu altsâlji, public icâ particular shi-u manifesteadzâ pista icâ câidiea pi calea di-nvitsăturâ, practicari-a pistiljei shi sh-li facâ arâdzli.

Articulul 19

Cafi un ari-ndreptu la libertatea sh-minduească shi s-exprimâ, tsi luacatsâ shi-ndreptul s-nu hibâ cârtit ti minduearea-lji, ma shi-ndriptatea câ s-caftâ, s-aproachi shi s-tindâ informatsii shi idei cu cari tsi s-hibâ instrumenti shi independent di sinurli.

Articulul 20

Cafi un ari-ndreptu shi libertatea la fronima adunari shi uneari.

Canâ nu poati s-hibâ pîmtu zorlea s-pricadâ la vârâ asotsiatsii.

Articulul 21

Cafi un ari-ndreptu s-ljea parti la condutsirea cu lucru publitsi tu statlu-a lui, direct icâ prin liber aleptsâljei reprezentantsâ.

Cafi un ari-ndreptu pi baza egalâ s-intrâ tu slujbâ publicâ tu statlu-a lui.

Vrearea-a miletljei easti baza-a puteariljei a statlui; vrearea aestâ lipseashti s-hibâ spusâ la alidzerli perioditsi shi liberi cari va s-facâ cu-ndreptul ghenereal shi egal la votari, cu votarea secretâ icâ unâ protsedurâ adecvatâ cari u-asigurâ libertatea-a votariljei.

Articulul 22

Cafi un, ca membru-a sotsietatiljei, ari-ndreptu la asigurarea sotsialâ shi-ndreptul sh-realizeadzâ-ndrepturi economitsi, sotsiali shi culturali lipsiti la nâmuzea-a lui sh-ti libera developari-a personalitatiljei a lui, cu agiutolu-a statlui shi-a colaborariljei internatsionalâ, shi conform cu organizatsia shi institutsiili-a statlui a lui.

Articulul 23

Cafi un ari-ndreptupi lucru, la libera alidzeari la intrarea tu lucru, la-ndreapti shi buni conditsii ti lucrari shi la apurarea di nilucrari.

Cafi un, fârâ canâ alidzeari, ari-ndreptu la platâ egalâ ti idviul lucru.

Cafi un cari lucreadzâ ari-ndreptu la-ndreapta shi buna platâ cari-a lui shi-a taifâljei a lui lâ asigurâ exiestentsii cari corespundi la nâmuzea uminească shi cari, fu câ va s-lipsească, va s-hibâ completatâ cu altsâ pâradz di apurarea sotsialâ.

Cafi un ari-ndreptu s-fondeadzâ shi s-intrâ tu sindicat ti-apurea-a interesilor a lui.

Articulul 24

Cafi un ari-ndreptu la discurmari shi njirari, inclusiv shi limitarea cu chifiri-a oarâljei ti lucru shi advili perioditsi cu platâ.

Articulul 25

Cafi un ari-ndreptu la un standard ti bânatic cari lj-asigurâ shi ghinistari, a lui shi-a taifâljei a lui, inclusiv hârnearea, ânvistearea, casa, shi mâtrita-a iaturlui shi slujba sotsialâ tsi-i lipsitâ, ma shi-ndreptul la asigurari tu caz di armâneari fârâ lucru, langoari, niputeari, ânvidueari, ausheatic shi altili cazuri di chireari-a pâradzlor ti existentsii di tsircumstantsili independenti di vrearea-a lui.

Dadili shi ficiorlji au ândreptul di unâ mâtritâ spetsialâ shi agiutor. Tuts ficiorlji, faptsâ tu cârunâ icâ nafoară di ea s-hârseacu di idvea apurari sotsialâ.

Articulul 26

Cafi un ari-ndreptul la-nvitsăturâ. Anvitsarea lipseashti s-hibâ fârâ pâlteari, canai tu sculiili primari shi di calificari. Sculia primară easti obligatorii. Educatsia tehnicâ shi di calificari lipseashti s-hibâ actsesibilâ ti tuts unâ turlui pi baza di atsea cum suntu cādâri.

Anvitsarea lipseashti s-hibâ ândreaptâ ti-mplina developari-a personalitatiljei a omlui shi-nvârtushearea-a tinjiseariljei a-ndrepturor a omlui shi libertâtsli fundamentali. Atsea lipseashti s-li agiutâ acâchisearea, arâvdarea shi uspsîsâljea anamisa di tuti miletsli, grupatsii di rasâ shi pisti, ma shi activitatea-a Natsiunilor Uniti shi vigljearea-a irinjiljei.

Pârîntsâlji lu-au ândreptul cu prioritati câ s-lâ u-aleagâ sculia-a ficiorlor a lor.

Articulul 27

Cafi un ari-ndreptu liber s-ljea parti tu bana culturalâ-a comunitatiljei, sh-si hârsească pi arta shi s-ljea parti la developarea di shtiintsâ shi la hâirea tsi vini di-aclotsi.

Cafi un ari-ndreptu la apurarea-a interesilor morali shi materiali cari es dit cafi unâ creatsii di shtiintsâ, literară icâ artisticâ-a curi creator easti el.

Articulul 28

Cafi un ari-ndreptu la progres sotsial shi internatsional tu cari ândrepturli spusi tu aestâ Declaratsii pot ta s-hibâ realizati complet.

Articulul 29

Cafi un ari obligatsiili-a lui fatsâ di comunitatea cari mash ea lji-asigurâ năintari liberâ shi completâ-a personalitatiljei a lui.

La realizarea-a-ndrepturor shi-a libertâtslor a lui cafi un poati s-hibâ supus mash la atseali limitâri cari suntu prividzuti cu nomlu cu

scopolu că s-asigură pricânoshtea lipsită shi tinjisearea-a-ndrepturilor shi-a libertâtslor a alântor shi cu scoplu ti satisfatsirea-a ândreptilor câftâri-a moralui, sistemlu public shi ghinistarea publică tu sotsietatea democratică.

Aesti-ndrepturi shi libertâts di cană turlii nu pot sâ si realizeadzâ contra-a scopurilor shi-a printsiipiilor a Natsiunilor Uniti.

Articulul 30

Nitsi ună determinari dit aestă Declaratsii nu poati s-hibă tulumăcită ca-ndreptul ti cafi un stat, grupă ică insu ta s-u facă cari tsi s-hibă activitati ică s-facă catsi s-va s-hibă lucru shutsâtă la călcarea-a-ndrepturilor shi-a libertâtslor cari suntu bâgati tu ea.